

ALEKSANDR FAYNBERG'NING IJODIY MEROSI VA ADABIYOTDAGI O'RNI

Keldiyorova Sevinch Jasur qizi

O'zbekiston davlat jahon tillari universiteti 2-kurs talabasi

Sevinchkeldiyorova2005@gmail.com

B.Ergashova

Ilmiy rahbar: Italyan tili tarjima nazariyasi va amaliyoti kafedrası mudiri.

<https://doi.org/10.5281/zenodo.14879558>

Annotatsiya. Ushbu maqolada Aleksandr Arkadyevich Faynbergning ijodiy merosi va uning o'zbek adabiyotidagi o'rni tahlil qilinadi. Faynberg 15 dan ortiq she'riy to'plam, bir nechta badiiy film ssenariylari hamda 20 ga yaqin multfilm muallifi sifatida o'zbek va rus adabiyotlari o'rtasidagi bog'liqlikni mustahkamlashga katta hissa qo'shgan. Tadqiqot davomida uning asarlaridagi janr xilma-xilligi, milliylik va zamonaviylik uyg'unligi, adabiy uslubi hamda tarjimonlik faoliyati ko'rib chiqiladi. Natijalar shuni ko'rsatadiki, Faynberg o'zbek adabiyotining rus tilida targ'ib qilinishiga xizmat qilgan va uning ijodi zamonaviy o'quvchilar uchun ham dolzarb bo'lib qolmoqda.

Kalit so'zlar: Aleksandr Faynberg, shoir, o'zbek adabiyoti, rus adabiyoti, tarjima, milliylik, zamonaviylik, she'riyat, adabiy uslub, madaniy aloqalar.

ALEXANDR FAINBERG'S LITERARY LEGACY AND HIS ROLE IN LITERATURE

Abstract. This article analyzes the literary legacy of Aleksandr Arkadyevich Fainberg and his role in Uzbek literature. As the author of more than 15 poetry collections, several feature film scripts, and nearly 20 animated films, Fainberg has made a significant contribution to strengthening the connection between Uzbek and Russian literature. The study examines the diversity of genres in his works, the harmony of national and contemporary elements, his literary style, and his translation activities. The findings indicate that Fainberg played an important role in promoting Uzbek literature in the Russian language, and his works remain relevant for modern readers.

Keywords: Aleksandr Fainberg, poet, Uzbek literature, Russian literature, translation, nationality, modernity, poetry, literary style, cultural connections.

ТВОРЧЕСКОЕ НАСЛЕДИЕ АЛЕКСАНДРА ФАЙНБЕРГА И ЕГО МЕСТО В ЛИТЕРАТУРЕ

Аннотация. В статье анализируется творческое наследие Александра Аркадьевича Файнберга и его место в узбекской литературе. Являясь автором более 15 поэтических сборников, нескольких сценариев художественных фильмов и около 20 мультфильмов, Файнберг внес значительный вклад в укрепление связи узбекской и русской литературы. В исследовании будут рассмотрены жанровое разнообразие его произведений, гармония

национальности и современности, его литературный стиль, его переводческая деятельность. Результаты показывают, что Файнберг внес вклад в популяризацию узбекской литературы на русском языке, и его творчество остается актуальным для современных читателей.

Ключевые слова: Александр Файнберг, поэт, узбекская литература, русская литература, перевод, национальность, современность, поэзия, литературный стиль, культурные связи.

KIRISH

Aleksandr Arkadyevich Faynberg (1939-yil 2-noyabr — 2009-yil 14-oktabr) — rus shoiri, tarjimon va ssenariynavis bo‘lib, O‘zbekiston adabiyotida muhim o‘rin tutadi. U Toshkent shahrida tug‘ilib, ota-onasi Novosibirskdan ko‘chib kelgan. Faynberg Toshkent davlat universitetining jurnalistika fakultetini tamomlagan va O‘zbekiston Yozuvchilar uyushmasida maslahatchi sifatida faoliyat yuritgan. Ijodi davomida u 15 dan ortiq she‘riy to‘plamlar, bir nechta badiiy filmlar ssenariylari va 20 ga yaqin multfilmlar muallifi bo‘lgan. Shuningdek, u o‘zbek shoiralarining asarlarini rus tiliga tarjima qilish orqali milliy adabiyotimizni keng jamoatchilikka tanitishda katta hissa qo‘shgan.

Aleksandr Faynbergning ijodi o‘zbek adabiyotida milliy va zamonaviy qadriyatlarni birlashtirgan holda, yangi avlod uchun ilhom manbai bo‘lib kelmoqda. Uning asarlari o‘zbek adabiyotining boy tarixida alohida o‘rin egallaydi va o‘quvchilarni insoniy qadriyatlar, jamiyat muammolari va estetik go‘zallik bilan tanishtiradi.

Ushbu maqolada Faynbergning asarlarida janr xilma-xilligi, milliylik va zamonaviylik uyg‘unligi, hamda o‘ziga xos adabiy uslubi tahlil qilinadi.

Tadqiqotning ahamiyati shundan iboratki, Aleksandr Faynbergning ijodiy merosini o‘rganish orqali o‘zbek va rus adabiyoti o‘rtasidagi bog‘liqlikni anglash, shuningdek, milliy merosni qadrlash va yosh avlod orasida adabiy bilimlarni kengaytirish mumkin.

Ushbu maqolada Aleksandr Faynberg ijodining janr xususiyatlari, milliylik va zamonaviylik uyg‘unligi hamda adabiy uslubining o‘ziga xos jihatlari tahlil qilinadi.

METODOLOGIYA

Aleksandr Faynbergning ijodiy merosini tahlil qilish uchun kvalitatif tadqiqot yondashuvi qo‘llanildi. Tadqiqot adabiy tahlil va qiyosiy tahlil usullariga asoslangan bo‘lib, bu yondashuv Faynbergning asarlaridagi janr xususiyatlari, milliylik va zamonaviylik uyg‘unligi hamda adabiy uslubini chuqur o‘rganishga imkon beradi.

Tadqiqot davomida Aleksandr Faynbergning asarlari, uning ijodi haqida yozilgan ilmiy maqolalar, monografiyalar va internet resurslari o'rganildi. Asosiy manbalar sifatida "Chig'ir" va "Ruboiy tori" she'riy to'plamlari hamda Faynbergning tarjimalari tahlil qilindi.

Ushbu tadqiqotda quyidagi tahlil usullari qo'llanildi:

- **Matn tahlili:** Faynbergning she'rlaridagi janr xususiyatlari, mavzulari va badiiy tasvir vositalari o'rganildi.
- **Tematik tahlil:** Asarlardagi milliylik va zamonaviylik unsurlari, shuningdek, o'zbek va rus madaniyati o'rtasidagi bog'liqlik tahlil qilindi.
- **Stilistik tahlil:** Faynbergning adabiy uslubi, metafora, simbolika va boshqa badiiy vositalardan foydalanish usullari tadqiq etildi.

Ma'lumotlarni to'plash jarayonida Faynbergning asarlari va u haqidagi ilmiy adabiyotlar diqqat bilan o'rganildi. Ushbu metodologik yondashuv orqali Aleksandr Faynbergning ijodiy merosi har tomonlama tahlil qilinib, uning o'zbek adabiyotidagi o'rni va ahamiyati aniqlanadi.

NATIJALAR

Aleksandr Faynbergning ijodiy merosi o'zbek va rus adabiyotlari o'rtasida mustahkam ko'prik vazifasini o'tagan. Uning asarlari janr xilma-xilligi, milliylik va zamonaviylik uyg'unligi, shuningdek, o'ziga xos adabiy uslubi bilan ajralib turadi.

Faynbergning ijodi 15 dan ortiq she'riy to'plamlarni o'z ichiga oladi, jumladan, "Etyud" (1967), "Soniya" (1969), "She'rlar" (1977), "Olis ko'priklar" (1978) kabi asarlar mavjud. Uning she'rlari turli mavzularni qamrab olib, insoniy tuyg'ular, tabiat manzaralari va jamiyat muammolarini yoritadi. Bundan tashqari, Faynberg bir nechta badiiy filmlar ssenariylari va 20 ga yaqin multfilmlarning muallifi bo'lib, uning dramaturgiya sohasidagi hissasi ham e'tiborga loyiqdir.

Uning asarlarida Sharq va G'arb madaniyatlari o'zaro uyg'unlashgan holda namoyon bo'ladi. U o'zbek xalqining urf-odatlarini, an'analari va qadriyatlarini rus tilida ifoda etib, milliylikni zamonaviylik bilan birlashtirgan. Shoirning "Ruboiy tori" she'riy to'plamida o'zbek choyxonasi, milliy taomlar va mehmondo'stlik kabi mavzular tasvirlangan.

Faynbergning adabiy uslubi chuqur falsafiy mazmun, boy badiiy tasvirlar va lingvistik boylik bilan ajralib turadi. Uning she'rlarida metafora, simbolika va jonlantirish kabi badiiy vositalar keng qo'llanilib, o'quvchiga kuchli estetik ta'sir ko'rsatadi. Masalan, "У апреля зелёные тени" she'rida tabiat manzaralari orqali inson ruhiyatining nozik jihatlari tasvirlangan.

Bundan tashqari, Faynberg o'zbek adabiyotining rus tilida keng tarqalishiga katta hissa qo'shgan. U Alisher Navoiy, Erkin Vohidov, Abdulla Oripov kabi o'zbek shoirlarining asarlarini rus tiliga tarjima qilib, ikki xalq o'rtasidagi madaniy aloqalarni mustahkamlashga xizmat qilgan.

MUHOKAMA

Aleksandr Faynbergning ijodi o'zbek va rus adabiyotlari o'rtasidagi madaniy aloqalarni mustahkamlashda muhim rol o'ynagan. Uning asarlari va tarjimalari orqali ikki xalqning adabiy merosi boyitilib, milliy va zamonaviy qadriyatlar uyg'unligi namoyon bo'lgan.

Milliylik va zamonaviylik uyg'unligi: Faynbergning asarlarida o'zbek xalqining urf-odatları, an'anaları va qadriyatlari rus tilida ifoda etilib, milliylik va zamonaviylikni birlashtirgan.

Masalan, uning "Ruboiy tori" she'riy to'plamida o'zbek choyxonasi, milliy taomlar va mehmondo'stlik kabi mavzular tasvirlangan.

Adabiy uslub va badiiy tasvir vositalari: Faynbergning adabiy uslubi chuqur falsafiy mazmun, boy badiiy tasvirlar va lingvistik boylik bilan ajralib turadi. Uning she'rlarida metafora, simbolika va jonlantirish kabi badiiy vositalar keng qo'llanilib, o'quvchiga kuchli estetik ta'sir ko'rsatadi. Masalan, " У апреля зелёные тени " she'rida tabiat manzaralari orqali inson ruhiyatining nozik jihatlari tasvirlangan.

Tarjima faoliyati: Faynberg o'zbek adabiyotining rus tilida keng tarqalishiga katta hissa qo'shgan. U Alisher Navoiy, Erkin Vohidov, Abdulla Oripov kabi o'zbek shoirlarining asarlarini rus tiliga tarjima qilib, ikki xalq o'rtasidagi madaniy aloqalarni mustahkamlashga xizmat qilgan.

XULOSA

Aleksandr Faynbergning ijodi o'zbek va rus adabiyotlari o'rtasida madaniy muloqotni rivojlantirishga katta hissa qo'shgan. Uning asarlari janr xilma-xilligi, milliylik va zamonaviylik uyg'unligi hamda o'ziga xos adabiy uslubi bilan ajralib turadi. Faynberg o'z ijodida Sharq va G'arb madaniyatlarini mahorat bilan uyg'unlashtirgan holda, o'zbek xalqining urf-odatları va qadriyatlarini keng adabiy kontekstda yoritgan.

Shoirning ijodida lirik va epik yo'nalishlar o'zaro uyg'unlashgan bo'lib, uning she'rlari insoniy kechinmalarni, jamiyat muammolarini hamda tabiat go'zalligini o'z ichiga oladi. Faynbergning tarjimonlik faoliyati ham e'tiborga loyiq bo'lib, u o'zbek adabiyotining rus tilida keng targ'ib etilishiga xizmat qilgan.

Ushbu tadqiqot natijalari shuni ko'rsatadiki, Faynbergning adabiy merosi nafaqat uning zamondoshlari uchun, balki bugungi va kelajak avlod uchun ham bebaho ahamiyat kasb etadi.

Uning ijodiy yondashuvi, adabiyotga bo'lgan o'ziga xos qarashlari va tarjimalari o'zbek adabiy merosining jahon adabiyoti bilan uyg'unlashuviga hissa qo'shgan. Shu sababli, Faynbergning ijodiy merosini yanada chuqur o'rganish va targ'ib qilish dolzarb masala hisoblanadi.

REFERENCES

1. qizi Zokirjonova, M. Z. (2025). ALEKSANDR FAYNBERG HAYOTI VA IJODINING ADABIYOTDAGI O'RNI. *Zamonaviy fan va ta'lim yangiliklari xalqaro ilmiy jurnal*, 3(1), 179-181
2. Meliqo'ziyeva Zuhraxon Abdurashid qizi. (2023). O'ZBEK VA RUS YOZUVCHISI ALEKSANDR ARKADIVICH FAYNBERG HAYOTI, IJODINING BUGUNGI KUNDAGI AHAMIYATI. *Scientific Impulse*, 1(9), 770–772.
3. https://uz.wikipedia.org/wiki/Aleksandr_Faynberg
4. <https://n.ziyouz.com/portal-haqida/xarita/jahon-she-riyati/rus-she-riyati/aleksandr-faynberg-1939-2009>
5. <https://yuz.uz/uz/news/aleksandr-faynbergning-yorqin-xotirasiga>
6. <https://stihi.ru/2012/01/14/2662>